

CINQUE DOCUMENTI

GENOVESI-ORIENTALI

PUBBLICATI DAL SOCIO L. T. BELGRANO

DEI documenti che faccio qui di pubblica ragione, i primi quattro vennero estratti dal *Liber Jurium vetustior*, uno fra i molti codici pertinenti a Genova, i quali rimangono tuttavia in Parigi ad attestare le spogliazioni patite dal nostro Archivio sotto l'impero del Bonaparte. Il mio egregio collega, cav. Cornelio Desimoni, il quale nel 1883 ebbe agio di studiare il prezioso deposito, ce ne promette una relazione, che attesterà una volta di più la sua specchiata diligenza e profonda erudizione, e che frattanto la Società Ligure affretta con caldissimi voti. Nè io dirò altro, salvo che alla buona amicizia del Desimoni debbo appunto la indicazione dei

documenti medesimi; mentre vado obbligato alla squisita cortesia dell' illustre conte Riant, per avermene egli procacciata la trascrizione.

La lettera di Michele Paleologo, del 1262, oltre che alle relazioni di Genova con l' Impero Greco, tornerà anche utile alla Storia dei Conti di Ventimiglia; intorno ai quali auguro di veder presto compiuta la monografia, che ne appresta il mio carissimo Girolamo Rossi.

L' atto del 1263 ci dà la creazione di un mutuo, destinato a far fronte alle spese degli armamenti opportuni per tener testa ai Veneziani in Levante. Dovremmo anzi chiamarlo senz' altro una *compera*, come poi ne furono create tante e troppe; e forse i nomi di *luogo*, nel significato di *azione*, e di *colonna* a significazione di un dato numero di *luoghi* impostati sopra una sola testa, s' incontrano per la prima volta in questo atto (1).

L' altra lettera con cui il Paleologo presenta in forma vivace le proprie doglianze a Genova, va riferita agli anni che seguirono dopo il 1270, in cui furono creati i Capitani del popolo, ai quali essa è indirizzata. Anzi parmi che l' imperatore vi si richiami di quei disordini ne' quali i genovesi proruppero, pel divieto da lui posto, sulle istanze di Manuele Zaccaria signore di Focea, al ricco traffico dell' allume: disordini che trovansi narrati con molto corredo di particolari, e certo con malevoli intendimenti, dallo storico Pachimare. E se fosse proprio

(1) L' illustre Giulio Resasco, nel *Dizionario del linguaggio italiano storico ed amministrativo* (pag. 212), cita un esempio di *colonna* negli strumenti di Guglielmo da S. Giorgio sotto il 22 dicembre 1264. Di *luogo*, inteso non come *azione* di *compera*, ma come *carato* di nave, abbiamo invece esempi di data molto più antica. *Diz. cit.*, pag. 582.

così, converrebbe indugiare l'età del documento fin verso l'80, sapendosi che lo Zaccaria ebbe l'investitura di Focea solamente nel 1275, e che il divieto fu emanato dal Paleologo dopo un certo intervallo (1).

Genova, Ottobre 1885.

L. T. BELGRANO.

(1) PACHYMERES, *Michael Palaeol.*, lib. V, cap. 30.

I.

1262. Michele Paleologo accredita i suoi ambasciatori presso il podestà ed il Comune di Genova. Vuole inoltre che questi abbiano per raccomandato il conte Guglielmo di Ventimiglia e la sua sposa; e che ad uno degli oratori imperiali, destinato al Papa, altro ne associi il Comune. Porge notizia dei veneziani; e confida bastino le galee di presente armate per tenerli in freno.

Michael in Christo Deo fidelis imperator et moderator grecorum a Deo coronatus semper Augustus, Ducas, Angelus, Comnianus, Paleologus et novus Constantinus, nobilissimis viris et dilectis imperio meo potestati Janue, domino Palmerio de Fano (1), consilio et comuni eiusdem civitatis dilecte fraternitatis imperii mei salutem et sincere dilectionis continuum incrementum. Imperium meum et antea paulo vobis omnibus intimavit per alias litteras factas de factis prout imperium meum voluit insignare. Scripsit autem vobis quod preparat nuncios nostros ut transmitteret ad vos, de quibus nostram voluntatem intelligetis. Et ecce imperium meum preparavit et transmisit ad vos presentes nuncios nostros, videlicet preasebaston sebaston et familiarem imperii mei, dominum Ob[ertum] Doceanum, et preasebaston sebaston, dominum Johannem Rominon, quibus commisimus ut vobiscum loquerentur et omnia que eisdem comissa sunt ab imperio meo, quibus fidem adhibeatis de quibus ex parte imperii mei vobis retulerint. Sicut autem videre poteritis, ecce imperium meum mandat vobis nobilissimum comitem G[uilhelmum] de Vintimilia karissimum generum imperii mei, qui cum dictis nunciis nostris venit ad illas partes. Vos quidem bene cognoscitis et certe sicut imperium meum dictum nobilissimum comitem cepit in tempore guerre et pugne et eum in quamdam civitatem imperii tenuit in carceribus. Ex quo autem imperium meum intellexit predictum comitem nobilem esse de excelso et magno genere vestro, et eciam deprecatione et intercessione intermediente, liberavit eum de carceribus imperium

(1) Resse politicamente il Comune da 1.º di giugno 1262 al 1.º febbraio dell'anno seguente.

meum et accepit eum generum imperium meum cum karissima nepte filia beate memorie imperatoris consanguinei imperii mei domini Theodori Duce Lascaris (1), et dedit imperium meum prefato comiti yperperos vigintimilia ut ipse emeret intratum in vestro comuni. Quare imperium meum noluit ipsum in aliam terram transmittere et habitare facere eum alicubi, nisi ad comune vestrum, dilectam fraternitatem imperii mei. Et propter hoc ad vos transmissimus habitare. Nam sperat imperium meum, propter amorem quem habetis circa imperium meum, sicut imperium meum habet amorem ad karissimam neptem imperii mei, ita vos habebitis ad eam honorem dignum et dilectionem convenientem similiter et ad karissimum generum imperii mei nobilissimum comitem G[uilielmum] de Vintimilia. Commisit autem imperium meum predictis nunciis nostris ut de facto sepe dicti comitis loquerentur vobiscum, ut disponeretis eisdem similiter iuxta leges habere ius proprium; similiter et de aliis capitulis vobis largius loquentur. Non volumus propterea vos latere quod domino Oberto multotiens dicto dedimus in mandatis ut ad dominum papam accedere debeat, cum quo volumus ut et vos cum eodem ad dominum papam nuncium destinetis. Superius vero dictum dominum Johannem sebaston Rominon volumus, facta sua ambaxatoria, ut ad imperium meum iterum revertatur; predictum vero dominum Obertum Doceanum ideo imperium nostrum cum vestro nuncio imperavit ire, quia magis pro honore vestro dictam ambaxatoriam fecit, et quod amplius est propter increpationis dissolutionem nostrum imperium ad sanctissimum papam transmisit. De venetis vero sperat imperium meum in Deo quod in brevi bona nova denunciaret vobis. Vos autem, ex quo propinquius estis ad illos, cercius facta et negocia eorum intelligere potestis. Quare imperium meum notificat vobis quod presentes galeas, quas ad istas partes habemus, debemus tenere pro toto hyeme et usque ad primum tempus; et si vos intelligere poteritis quod dicti veneti armamentum faciunt ultra quantitatem quam nos hic habemus, mandat vobis imperium meum ut non permaneat per momentum quod vos et alias galeas

(1) Il matrimonio di Eudossia Lascaris con Guglielmo Pietro dei conti di Ventimiglia accadde nel 1261.

armatas ad imperium meum transmittatis (1). Si vero predicti veneti non debent armare, sufficientes sunt presentes galee, divino adiutorio, illos impugnare et vincere, et non alias preparare et consumere thesauros nostros in vanum, sed Deo dante illos ad bonum nostrum consumere et incrementum.

Archivio del Ministero degli affari esteri in Parigi. — *Liber Jurium velustior Reipublicae Januensis*, vol. I, fol. 290 verso (antica numerazione: 288 verso).

II.

1263, 21 settembre. Creazione di un mutuo di lire trentamila, deliberato dal Comune di Genova, per provvedere agli affari di Romania.

Cum comune Janue ad peragenda et complenda negocia que ipsi comuni facienda imminent ad utilitatem et honorem ipsius comunis et destructionem inimicorum pecunia indigeret, et tractatoribus constitutis et electis super negociis Romanie visum fuerit necessarias fore ad predicta libras trigintamilia, nec eas recuperare posset comune comode a civibus Janue, utpote gravissimum videbatur imponere collectam intra civitatem quam extra per districtum Janue, et visum fuit facilius dictam pecuniam a civibus haberi posse et pro minori difficultate si mutuo ab eis ipsa pecunia acciperetur; et propterea placuerit comuni et consilio imponere mutuum de soldis quadraginta per centanarium, et ordinaverit ipsum consilium quod solutionem habeant mutuantes seu recompensationem de ipso mutuo, videlicet in hac forma: scilicet quod imponeretur et de novo crearetur certus redditus per comune Janue colligendus et assignandus dictis mutuantibus, secundum quod apparet per formam ipsius consilii celebrati m.º cc.º lxiiij.º, die vij septembris. Idcirco nos Gucius filius et vic[arius] domini Leazarii de Leazariis, potestatis Janue, et Petrus Aur[ie], Siymon Guercius, Obertus Spinula, Lanfr[ancus] de Grimaldo et Nicolaus de Bulgaro, ex octo nobilibus, de voluntate et

(1) Ciò in osservanza del trattato di Ninfeo, stipulato il 13 marzo e ratificato in Genova il 10 luglio 1261. *Lib. Jur.* I. 1350.

beneplacito consiliariorum Janue ad consilium convocatorum et congregatorum per cornu et companam, more solito, et hominum sex per quamlibet compagnam ad consilium vocatorum et electorum ad brevia, secundum formam capitulorum Janue, ultra consiliarios, nec non et nos ipsi consilarii et dicti sex per quamlibet compagnam, nomine et vice comunis Janue et pro ipso comuni, volentes adimplere que provisa fuerunt per predictum consilium et eciam quedam melius reformare ad utilitatem comunis et illorum qui in dicto mutuo solvent vel solvisse scriptum reperietur in cartulario comunis, vocatis primo uno per compagnam et duobus iudicibus secundum formam capitulorum Janue, videlicet Wilielmo Malono Soldano, Lanfranco Rubeo de Volta, Alberto Castanea, Montanario Guercio, Andriolo de Nigro, Jacobino de Mari, Petro Dentuto, et Paschali Traverio, et duobus iudicibus, videlicet Bartholino Judice et Symone Tartaro, et per eos diligenter viso et examinato presenti instrumento, quibus placuit hoc presens instrumentum sic fieri ut in eo pleinus continetur, statuimus et ordinamus quod novo creetur et imponatur et in solutum tradatur illis qui in hoc mutuo conferent per se vel alios certus redditus in hac forma, videlicet quod de cetero, a festo purificationis beate Marie proximo in antea, colligantur et colligi debeant per comune Janue denarii duo de qualibet et pro qualibet mina grani et de qualibet et pro qualibet mina cuiuslibet bladi et frugum sive fructuum, pro qua et de qua comune Janue colligit seu colligere consuevit, seu colligi facere, denarios sex pro mina, et denarius unus colligatur similiter de qualibet mina cuiuslibet bladi et fructuum seu frugum pro qua colliguntur seu colligi consueverunt denarii tres pro comuni, ita quod eo modo et forma et eo iure per comune percipiantur dicti duo denarii de illis rebus, de quibus vel pro quibus percipi consueverunt denarii sex sicut percipiuntur illi denarii sex, et denarius unus percipiatur de qualibet mina sicut percipiuntur denarii tres, et pro illis et de illis rebus, ita quod ubicumque pro comuni Janue tam in civitate quam extra ubi colligebantur denarii sex pro mina, et ex quibuscumque rebus colligantur denarii octo, et ubicumque et ex quibuscumque colligebantur denarii tres colligantur denarii quatuor, et ubicumque et ex quibus-

cumque colligebantur denarii quatuor colligantur denarii quinque. Ita quod de qualibet minori quantitate quam de mina per eandem rationem colligatur de omnibus et singulis rebus, scilicet pro rata, eodem modo et forma quo et qua denarii sex colligi consueverunt. Predictum itaque ius imponendum et de novo creandum percipiendi et colligendi dictos denarios duos pro qualibet mina de rebus de quibus colligi consueverunt denarii sex, et denarium unum pro qualibet mina de illis rebus de quibus colligi consueverunt denarii tres vel denarii quatuor, et si minus mina de aliquibus rebus per eandem rationem, percipiendi minus per eandem rationem. Quod quidem ius et quem introitum presencialiter imponemus et imponere promittimus pro satisfaciendo et solutione facienda illis qui in dicto mutuo conferent sive pro se sive pro aliqua alia persona, ita ut imponi debet et secundum quod dictum est, cum omnibus proventibus et utilitate et comodo quod ex dicto introitu seu redditu de novo imponendo haberi et percipi poterit, tam in civitate Janue quam in districtu, scilicet a Cogoletto usque Portumveneris et a Jugo versus mare, comprehensis dictis locis, scilicet in illis locis tantum ubi denarii sex colligi consueverunt pro mina grani, damus et concedimus vobis Petro de Nigro iudici et Symoni Tartaro recipere nomine et vice omnium et singularum personarum que in dicto mutuo conferent, seu scriptum reperietur in cartulario comunis mutuasse seu solvisse in ipso mutuo pro se vel alia persona, quarum omnium negocia geritis in hac parte, in solutum pro libris trigintamilibus ianuensibus quas pro ipso mutuo solvere debetis et tenemini vos et alii cuius nomine supradicta facitis, ita quod illud ius percipiendi et habendi dictos duos denarios de qualibet mina pro illis et de illis rebus pro quibus solvi consueverunt denarii sex, et pro qualibet mina pro illis et de illis rebus pro quibus solvi consueverunt denarii tres vel quatuor denarium unum, et si minus essent minus perciperetur ad eandem rationem, ita quod dictos denarios duos et denarium unum habeatis et percipiatis de qualibet et qualibet mina ab omnibus et singulis personis et de omnibus et singulis rebus a quibus et de quibus denarii sex supradicti consueverunt colligi, quomodocumque et qualitercumque, et eo modo et forma ita quod omnes proventus et

omnis utilitas et omne comodum et incomodum dicti introitus et dicti iuris ad vos illos, qui in dicto mutuo solvisse reperientur, spectet per soldum et libram dividendum, ita quod qui plus mutuaverit, plus iuris habeat pro rata in dicto introitu et utilitate, comodo et incomodo; quod quidem ius et quem introitum nomine et vice comunis Janue vobis ex predicta causa concessum perpetuo legitime defendere et auctorizare promittimus ab omni persona, collegio et universitate, et non pati quod per aliquam personam in ipso iure habendo et utilitate omni habenda fiat vobis vel illis aliqua molestia; et specialiter promittimus vobis recipere, tam nomine vestro quam aliorum quorum negocia geritis in hac parte, quod aliquam pecuniam que de dicto introitu percipietur non tangemus vel accipiemus, nec tangi nec accipi permittemus nec pro comuni nec pro aliqua alia persona, sed illam dimittemus libere consulibus salis colligere et percipere dividendam inter omnes et singulos qui in dicto mutuo conferent per soldum et libram proportionaliter pro rata cuiuslibet quantitatis quam unaqueque persona in dicto mutuo conferet, sive pro se, sive pro alio, sive ius ab illo acquirat. Insuper per pactum incontinenti appositum promittimus et convenimus vobis quod dictum introitum colligi et percipi faciemus nomine vestro et aliorum qui in dicto mutuo conferent per consules salis, vel per illos qui colligent denarios sex pertinentes ad comune, ita quod comune teneatur et debeat dictum ius incantari facere cum aliis denariis sex pertinentibus ad comune. Et si comune non incantaret denarios sex ad ipsum comune pertinentes, teneatur et debeat dictum comune, et potestas qui pro tempore fuerit, colligi facere dictum introitum in solutum datum, eo modo et forma qua colligentur denarii sex ad comune pertinentes, sine aliqua dacita vel salario prestando de dicto introitu in solutum dato. Et si comune non colligeret vel colligi non faceret, seu incantaret, vel removeret in totum vel in parte dictos denarios sex pertinentes ad comune, quod nihilominus ius predictum vobis in solutum datum, et quod statim imponi debet, debeat salvum et integrum remanere vobis et aliis quorum negocia geritis, et colligi pro vobis et ipsis et dividi prout superius dictum est, ita quod nullo modo, qui dici vel excogitari possit, ius predictum debeat di-

minui; et quod faciemus et curabimus ita et sic quod per consules dividantur omnes introitus et proventus, et quicquid percipietur ex predictis duobus denariis et ex uno denario colligendis in forma prescripta, quater in anno, scilicet de tribus in tribus mensibus, scilicet dando cuilibet persone de ipso introitu seu de ipsis proventibus, seu pecunia que colligetur, quantum quamlibet contingeret habere debere, facta ratione de eo quod dividi debēbit cum eo quod in dicto mutuo dederit, sive pro se, sive pro alio, per solidum et libram, ita quod nullum impedimentum fieri possit aliquo modo vel debeat, quando talis divisio fiat; acto etiam expressim in presenti contractu, tam in principio quam in medio et in fine, cum sic ordinatum fuerit per consilium, quod si contingeret colligi minus libris triginta milibus de dicto mutuo, quod in dicto introitu et in eo quod percipietur ex dicto introitu, comune Janue habeat et habere debeat certam partem, scilicet tot loca quot libre centum deficient, et pro rata si minus deficeret in mutuo ad complementum librarum trigintamilium, ita quod comune habeat in dicto introitu columpnam pro tanta quantitate quanta deficeret ad colligendum de mutuo usque in libris trigintamilibus; et consules salis semper, quando facient divisionem, retineant et retinere possint de ipsis proventibus et pecunia pro tanta quantitate de quanta erit columpna comunis. Si autem mutuum ascendet libr. trigintamilia vel ultra, debeant omnia que percipientur et habebuntur de ipso introitu pertinere perpetuo, ex dicta causa, in solutum dacionis ad vos et illos quorum negocia geritis et ad illos in quos transferre voluerint, et inter eos dividi perpetuo per consules salis, ut dictum est, per solidum et libram de tribus in tribus mensibus, ita quod si de mutuo colligentur libre trigintamilia vel ultra, quod comune nihil percipere debeat, sed fieri debeat divisio solummodo de dictis introitibus inter illos qui in dicto mutuo per se vel per alium solverint, nec pro illis qui nihil solverint nihil possint percipi per comune nec per aliam personam, sed totum id quod colligetur cedet et dividetur ad utilitatem illorum qui solverint vel qui habebunt iure solventibus, de quo iure et introitu ex nunc, postquam fuerit impositum et creatum, vobis possessionem tenendi et querendi tradidisse confitemur, incipiendo tamen ad colligendum

a tempore predicto in antea pro vobis et vestro nomine ad vestram utilitatem per consules predictos qui pro tempore erunt, vel si non essent consules per alios idoneos viros per vos eligendos vel participes eligendos, confitentes nos illud ius vestro nomine tenere et precario possidere quam cito illud ius fuerit impositum et creatum, dantes ex nunc vobis licentiam possidendi et querendi quam cito dictum ius fuerit impositum et creatum; quod quidem imponere et creare promittimus statim, completo presenti instrumento. Insuper per pactum incontinenti appositum promittimus et convenimus vobis, dicto nomine, quod faciemus et curabimus ita et sic quod per successores nostros predicta omnia et singula attendentur et observabuntur, et quod per emendatores, qui primo fient seu creabuntur per comune Janue, fiet capitulum speciale per quod statuatur et ordinabitur quod predicta omnia et singula debeant observari, et quod potestas vel aliquis officarius non possit in aliquo contravenire vel dicere ad penam syndicationis librarum mille; et quilibet consiliarius qui contradiceret vel allegaret, amittere debeat libras ducentas, et quelibet alia persona libras centum, quas potestas illi auferre teneatur sub pena predicta librarum mille syndicationis, tociens quociens aliqua persona contrarium diceret vel allegaret. Que omnia promittimus nomine et vice comunis Janue vobis predictis, stipulantibus tam nomine vestro quam nomine illorum quorum negocia in hac parte geritis, attendere, complere et observare sub pena marcharum decem milium boni argenti et obligatione bonorum comunis, ratis manentibus omnibus et singulis supradictis. Et Enricus cintracus iuravit in anima dicti domini vicarii et octo et consiliariorum infrascriptorum omnia supradicta et singula attendere et observare, et attendi et observari facere. Nomina autem consiliariorum et dictorum sex sunt hec: Luchas de Grimaldo, Guido Spinula, Lanfrancus Gatilusius, Nicolas Embriacus, Thomas de Nigro, Obertus de Grimaldo, Symon de Camilla, Daniel Spinula, Ansaldus Falamonica, Symon Tartaro, Castellinus de Castro, Matheus Pignolus, Enricus Nepitella, Petrus Embriacus, Rubeus de Volta, Jacobus Malocellus, Symon Grillus, Franciscus de Camilla, Fulcho Jacharias, Guillelmus Balbus de Castro, Matelinus de Guisulfo, Obertus Cavaruncus, Fredericus de Sancto Ginexio,

Marinetus Adalardus, Andriolus Embriacus, Lanfrancus Pignolus, Lambertus Fornarius, Ogerius Scotus, Bonifacius Picamilium, Guillelmus Barcha, Obertus Aurie, Wilielmus Arcantus, Jacarias de Castro, Enricetus Spinula, Nicola de Gisulfo, Daniel Aurie, Andriolus Tartaro, Nicola Porcus, Bonusnepos Nepitella, Ansaldus Bancherius, Delomede Maniavacha, Jacobus Suppa, Obertus Advocatus, Paganus Cavaronchus, Symon de Quarto, Guido Longus, Bonusvassallus Ususmaris, Lanfrancus Ventus, Enricus Lercarius, Rubaudus Spinolla, Guillelmus Bancherius, Ugolinus Streiaporcus, Obertus de Balneo, Nicola de Ripariola, Johannes Albericus, Petrus Straleria, Conradus de Cruce, Jacobus Rizhardus, Nicola de Volta, Thomas Lavagium, Obertus Bonaventura, Tignosus de Lagneto, Guillelmus Lercarius, Franciscus Ceba, Johanninus Straleria, Jacobinus Bestagnus, Symonetus Streiaporcus, Faciolus de Mari, Enricetus Mallocellus, Marchus de Albario, Marinus Embronus, Ansaldus de Asture, Petrus Boiachensis, Symon de Baldizono, Ingo Galletta, Ansiusdeus Cartagenia, Ansaldus Lecavelum, Amanthinus Gallus, Lanfranchinus de Cruce, Symon de Petra, Abramus Pilavicinus, Enricetas Vicecomes, Andreas Bonacia, Calvus Respetus, Benvenutus Tossicus, Bonifacius de Tiba, Guillielmus Malfliastrus, Jacobus Calvus, Jacobus Rubeus de Fontana, Bartholinus Dentutus, Thomasius de Grimaldo, Guillelmus Andree, Obertus de Vignali, Antonius Aurie, Lanfrancus de Carmadino, Marinetus de Marino, Symon Bonaventura, Octolinus de Nigro, Marinus Ususmaris, Manuel Castagna, Guillelmus Sardena, Daniel de Grimaldo, Thomasius Soldanus, Fulcho de Castro, Wilielmus Formagius, Jacobus Ususmaris, Bonifacius de Platealonga, Symon Streiaporcus, Jacobinus Bassus, Nicolaus de Savignono, Delomede de Sauro, Andriolus Calvus, Lanfrancus Ricus, Petrus Arcantus, Lanfrancus Grillus, Symon Picamilium, Ido de Murta, Ogerius Embronus, Lanfrancus Bulborinus, Jacobus Panzanus, Jacobus Parpaionus, Marinus Mallocellus, Jacobus de Gualterio, Ferrarius Ceba, Manuel Cigala, Guillelmus de Camilla, Enricus de Vignono, Thomas Ardimentum, Ansaldus Datalus, Desideratus Vicecomes, Jacobus de Mari, Bartholinus Judex, et Andriolus de Nigro. — Actum Janue, in palacio heredum quondam Oberti Aurie ubi regitur curia potestatis, m.º cc.º

lxiiij.^o, indictione v.^a, die xxj septembris, inter nonam et vespas.
Testes magister Albertus de Casali, Lodisus Calvus notarius, Jacobus Fontana, Clericus executor potestatis, et Petrus Marris miles et socius potestatis.

Gabriel Capriata, notarius sacri imperii, ut supra exemplificavi registravi et in publicam formam redegì a publico instrumento in pergameno scripto et exemplificato per Deodatum Bonacursi, notarium, m.^o cc.^o lxxxiiij.^o, de cartulario instrumentorum compositorum manu Guillelmi Paiarii notarii quondam, predictis mense et die, de mandato quoque domini Michaelis de Salvaticis, Januensis civitatis potestatis, stautentis laudantis et pronunciantis predictum exemplum obtinere debere perpetuam firmitatem et eandem fidem facere coram quocumque magistratu ac si de eius mandato factum esset et auctoritate, ad postulationem magistri Sorleoni Calvi, medici, pro se et aliis participibus dicti introitus, presentibus testibus Lanfranco de Villario, Bernabove de Porta, notariis, m.^o cc.^o lxxx.^o v.^o, indictione xij.^a, die xxij octubris.

Archivio citato. — Lib. cit., I. 329 (ant. num. 327).

III.

1280 circa? — Doglianze di Michele Paleologo verso dei genovesi.

Michael in Christo Deo fidelis imperator et moderator romeorum, Ducas, Angelus, Comminus, Paleologus semper Augustus, illustrissimis viris potestati, et domino Oberto Spinula et domino Oberto Aurie, egregiis capitaneis, ancianis populi, consilio et communi Janue sue karissime fraternitatis salutem optatam et prosperitatis continuum incrementum. Redentibus ad maiestatis nostre presentiam latoribus litterarum fidelibus nostris, quos pridem cum nuncio vestro ad vos confidenter transmisimus, cum denunciacionibus illis que suavitatem animi, recreationem spiritus, et mentis confortacionem amicaliter inducebant sperantes a vobis, providis et

discretis, qui tam magnum comune habetis regere ac eciam conservare nostris affectibus satisfieri, sive per litteras sive per nuncium specialem; super quibus quid graciosum, quod honorificum, et quod amicissimum actum per vos extitit, ipsi latores in nostri presencia constituti erubuerunt referre in publicum; set concessio eis auditore, qualia fuerunt vestra prudentia non ignorat. Et si talia debentur amico qui iam retrohactis temporibus pro comoditate et honore vestro paternaliter laboravit, et si talia sunt munera vestra et verba indecencia que consideracionibus vestris imponimus, qualia nobis retribucionis gratiam representant, non dubitamus, quoniam aliqui ex vobis de collegio sapientum non rimentur et videant si huiusmodi respiciant ad preterita que debent esse futurorum cautelam. Tempus fuit et tempus adveniet et omnia tempore terminabuntur dispensacione divina. Si vero tot mala fuerunt ex parte nostri imperii que cives vestros ad indigenciam aliquam statuissent, sic habet aliquorum assercio ad quid illi perseverabant in malo, hii sunt consiliatores honoris comunis, hii cives qui ad amorem vestrum alienos induxerant, hii qui damnificati pro augmento patrie propriorum dispendia tollerarunt. Non est sic. Set sunt illa que multifarie, multisque modis, litteris et nunciis nostris, audiencie vestre pertulimus, que si fuissent a principio moderata, quod de preteritis conquestio nunc oritur ex utraque parte innovate conquerele materiam non haberet, que quanta sint adhuc vestro iudicio reservamus, licet illa que nunc peragitis confirmare videantur que persuasiones vestrorum et comunis vestri iniquorum concivium locum habeant veritatis. Sane recedente iam dudum nuncio vestro, eidem promisimus quod veris tempore ad vos nuncium mitteremus, quod Deus novit perficere sperabamus. Sed adveniente ipso tempore, ligna quesivimus cum quibus consueti erant nostri ad vos nuncii navigare. Imo, quod admirandum erat ultra modum que vos allegata suspicione de nihilo devetum circa nostrum imperium fecistis, sic ad nostram audienciam fuit perlatum condemnando alios qui se ad nostrum imperium contulerunt, ex quo enim ad tanta devenistis quod debebat fieri vestris operibus pervertitis, sperantes vos habere amicos precipuos et perpetua fraternitate coniunctos, ex minima cause vel nulla effecti estis vobis

met ipsis improvidi contradictores, et quod obtentum est et iuramento perpetuo confirmatum propria auctoritate dissolvere, ac in medio nostro inducere illa potissimum que vestrum non respiciunt commodum nec honorem; ymo si bene advertitis infamiam maximam et detestationem honorum, ad quid ista vacua, ad quid ista debilia, super quibus nec conquestor admittitur, nec actor auditur, nec litis contestationem iudex competens non requirit, nisi quod de firmamento celi terre terminis voluntarie intenditis facere mocionem? Non sunt apud nos huiusmodi, nec ad cor nostrum ascendunt. Quod scripsi, scripsi; et que iuravimus semel, Dei presidio, nec iniquitas malignantium, nec aliquorum iniquitatis opera commutabunt. Si enim innovaciones queritis, non est noster in hiis sinceritatis affectus nisi ad illa condescendere, que fiant iusta deprecationibus amicorum, que fiant bonis commodum, et honor laudabilis; non sunt Dei opera talia ut sicut mundana et caduca pervertere possint ad libitum; habent enim proprios affectus et causam in quibus perseverare honeste quam bonum est et quam iocundum, ab ipsis dividere infamia maxime reputatur et, quod est deterius, divulgatur. Quid plura; cum ampla sit materia huiusmodi? Hec finaliter fraternitati vestre rescribimus, quod si placet quod vestri mercatores ad nostrum imperium veniant et utantur, cum in medio nostrum sit convencio perpetuo roborata et iurata, quam eis faciemus inviolabiliter observari; nec de illo potest diffidere qui numquam circa vestros processit iniuste, et si processit, paternalis debuit correctio reputari. Videte vos quid habetis facere, et quod videtur vobis melius faciatis, et rescribatis imperio nostro voluntatem vestram totaliter; et si vera sunt que nostris auribus fuerunt relata, sive per specialem nuncium vestrum, sive per aliquem minorem hominem latorem litterarum vestrarum, cum sint in comuni vestro cives magnos et alios inferiores, sicut sunt et in aliis locis. Quod si non videtur vobis ad nos de magnis transmittere, de minoribus transmittetis; et qui de duobus eligeritis gratum erit, dummodo quod non habeatis materiam expendendi. Intencionem et voluntatem nostram vobis retulimus, remanet autem ad discrecionem quid facturi estis. Quod placet vobis, nobis non displicet, et de bono statu vestro Deus novit quamplurimum

congaudemus. Deus perducatur vos ad cognitionem perfectam, et reprimat ora obloquencium falsitates, et destruat seminarios discordie inter fratres, qui sunt detestabiles apud Deum et ab hominibus odiendi; et Deus perficiat quod optamus pro salute comuni, christianorum augmento et pace.

Arch. cit. — Lib. cit. I. 308 (ant. 306).

IV.

1283. — Andronico II Paleologo dà partecipazione ai genovesi della morte di suo padre, e si dichiara inclinato a loro favore.

Andronicus in Christo Deo fidelis imperator et moderator romeorum, Ducas, Angelus, Comninus, Paleologus, semper Augustus. Illustribus viris domino..... potestati, domino Oberto Spinula et domino Oberto Aurie, capitaneis comunis et populi, ancianis eiusdem, consilio et comuni civitatis Janue, amicis fidelibus imperii sui, dilecte fraternitatis salutem et intime dilectionis continuum incrementum. Etsi acerbum satis illum et inextimabilem eventum, sicut Domino placuit, cui resistere nemo potest, de transitu domini et genitoris nostri excellentissimi imperatoris dive memorie ab huius carnis hergastulo ad celica gaudia sempiterna (1), utpote primi parentis incauta transgressio, proh dolor! in posteris derivavit ut singuli debitum fatalitatis persolverent, amare ploraverimus et suspiria eduxerimus ab intimis et satisfecerimus doloribus nostris, notum tamen mesticie, priscorum imperatorum exemplo, animo compescimus ne Christianitatis religio que resuscitationem expectat aliqua diffidencia lederetur, et nostra consolacione amici et fideles ceteri nostre dicioni subiecti a concepta inde mesticia requiescerent, et sub nostre maiestatis imperio consolarentur nobis; super quibus, si huc usque dilectioni vestre non scripsimus, non

(1) Michele Paleologo mori il giorno 11 dicembre del 1282.

aliter assumatis, amici, nisi dominica compaciencia quam nimio affectu in vobis congesimus, ne vestra precordia diro sermone aliquatenus turbarentur. Sedatis autem utcumque ipsius tempestatis turbinibus, exinde vobis consolatoria direximus scripta nostra, quibus ne fieret aliqua ipsorum occupatio tarditatis presentes adiecimus ut fierent precedencium supplementum. Credimus utique, et pro firmo tenemus, quod dum huiusmodi consideracioni mentis vestre occurrerint et ad cordis vestri memoriam ascenderint, quanto dilectionis affectu quantave constancia caritatis intrinsece, idem dominus et genitor noster, excellentissimus imperator, vos universaliter singulos et singulariter universos amice tractaverit et quodammodo paternaliter vos habuerit in gremio suo caros, nec alicuius malicia hunc sincerum prevaleret retrogradare affectum, ut multifarie temptatum extiterat conversacione malorum, ex quo, divina operante clemencia, cum suo et nostro imperio et heredum nostrorum et vobiscum pacis et unitatis federa et perpetua dilectionis ac firmitatis formitas intervenerint. Set, o quantum ex tunc pervigiles extiterimus ne corruptela persuasionis inique inficeret animos vel turbaret, set fundarentur premissa robore caritatis intrinseca, ut extrinseca gaudia fidelibus reportarent effectus operum fuit fide multorum vestrorum testimonio approbatam! Ipsius domini et genitoris nostri, excellentissimi imperatoris obitum recipietis amarum, et ex turbacione nostra cor vestrum turbabitur, et nobiscum plorabitis diem illum in quo sol ille rutilans fuit passus eclipsim qui nobis, vobis et fidelibus ceteris radiosus illusit. Volentes itaque ex quo Deus omnipotens, qui moderamina imperii per se condidit, per se regit, nullius egens auxilio, nos de fulgore throni imperiali, veluti ex solis radio, legitima successione sua pietate erexit ad imperii regimen post funera tanti patris domini nostri, excellentissimi imperatoris, servata lege nature, de tanta mesticia in ipso Deo consolacionem recipere, curam amicorum et fidelium nostrorum benigne assumpsimus et ad eos oculos nostros convertimus et animum puritatis; ut sub aureis et novis temporibus imperii nostri predicti, omnibus angustiis expiatis, de nobis consolacione assumpta, in augmento proficerent et in omni prosperitate manerent; inter quos speciali protectione ac dilectionis fa-

vore vos, ut amicos precipuos et dilectos, pura mentis affectione complectimur et affectuose prosequi queque comoda et honores que vobis proficiant et extollant quadam prerogativa multipliciter animamur. Inducimur equidem in hiis racionibus pretaxatis, dum vos diligere ceperimus et fovere ab hactenus; nunc autem, qui merum et mixtum Dei gracia tenemus imperium, potestis et debetis assumere certam confidenciam et spem firmam in presentibus et futuris, quod in vobis amor augmentabitur et status vester in in nostro imperio procurabitur honorabiliter et decenter. Amplificavimus equidem in his nostrum propositum et observari mandavimus imperii nostri circa huiusmodi puritatis effectum, prout nobilis concivis vestri domini Nicolai Aurie, potestatis ianuensis (1), et aliorum mercatorum fidelis narracio vestrum exinde animum poterit informare. Quare, amici karissimi, si olim cum maxima confidencia et amore ad nostrum veniebatis imperium, nunc confidencius et amicabilius mercatores vestri concives cum eorum mercimoniis venientes condignam recepcionem invenient et honorem in eorum iuribus conservatos. Vos autem quid in hiis expediat vestra exercere circumspeccio non omittat, ut ex fructu bone operacionis odor dilatetur ad exterarum regiones et sapor dulcis refficiat nostram celsitudinem, ac fideles nostri gaudeant conversacione bonorum.

Arch. cit. — Lib. cit., I. 322 verso (ant. 320 verso).

V.

1351, 26 maggio. Commissioni date dal Doge e dal Comune di Genova ad Oberto Gattiluso e Raffo Ermirio, spediti in Romania, per provvedere all'assetto amministrativo delle colonie.

In Christi nomine, amen. M.º ccli, die xxvi madii. Tractatus atque commissio quedam, que fit vobis nobilibus et discretis Oberto Gatiluso et Raffo Erminio, ituris, Deo duce, ad partes Romanie,

(1) Era già podestà nel 1279. *Atti*, XIII. 101, num. IV.

tamquam syndici magnifici domini ducis ianuensium et communis Janue, super his que facere habebitis ubique et que vobis oretenus fuerunt commissa plenius per ipsum dominum ducem.

Primo, quando Dominus vos dederit in Syo, faciendo viam quam vobis dicemus inferius. Quia relatum est nobis quod de parte communis prede rerum captarum in Nigroponte per galeas nostras, in quibus commune habebat galeas septem, et de quibus rebus alique misse fuerunt Januam et alique adhuc restant in Syo, fuit facta mala et pessima ratio communi, volumus quod ibi studeatis caute et prudenter, omnibus oportunis modis, invenire per ordinem rationem integram communis; et illud quod invenietis ablatum et male captum de ratione communis studeatis quantum poteritis recuperare, eciam puniendo malefactores ut vobis videbitur et culpabiles cum predictis.

Et si faciendo inquisitionem predictam noticiam habebitis quod aliquis qui venerit Januam habuerit aliquid de predictis, vel quomolibet fraudaverit vel culpaverit in predictis, hoc nobis quam brevius fieri poterit ordinate scribatis, non tamen propter hoc vos in aliquo distrahendo vel tempus aliquod amittendo.

Et quia, ut dictum est, de rebus partis communis in Syo remanserunt adhuc alique, sicut panni et alia, prout scripsit nobis Symon Vignosus, volumus quod quando fueritis ibi studeatis illa res scire a dicto Symone, qui habet facturam omnium ordinate, et postea faciatis quod omnia veniant in vos.

Volumus autem, et nobis bonum videtur, quod teneatis viam de Mil et de Nicholsia et de partibus illis; tamen, quia consulere bene non possumus sic de longe, contenti sumus et volumus quod faciatis secundum quod invenietis iter et dispositionem omnium, studendo semper habere linguam ubique prout cognoveritis oportunum.

Faciendo igitur dictam viam secundum dispositionem temporis, vos ibitis Altum locum; vel forte, secundum dispositionem temporis ut dictum est, ibitis primo ad Syum et post ad Altum locum.

Cum igitur preveneritis, Deo previo, ad Altum locum vel antequam eatis ad Syum vel postea ut supra; quia ille dominus Jhablabi, sicut scitis, multum bene se habuit et ostendit optimam vo-

luntatem erga omnes ianuenses, eciam et multum curialiter scripsit nobis per suas litteras se offerendo ad omnia que posset pro nobis, bonum est et volumus quod cum ut supra fueritis ibi studeatis accedere ad presenciam suam, et facta sibi debita salutacione et reverentia pro parte nostra et communis, secundum morem illorum dominorum orientalium, regraciando sibi de sua bona voluntate et amore quos erga nos et ianuenses omnes ostendit, sibi presentabitis litteras nostras vobis datas, etiam et ensenium sive presentem ordinatum et vobis datum, cum verbis convenientibus prout discrecioni vestrum videbitur; et circa hoc omnia facietis que cognoveritis facienda.

Completis vero predictis ut supra in Alto loco, tunc studeatis operari cum consule et mercatoribus nostris existentibus ibi, quod ibi fieri faciant usque in cantaria duomilia biscoti, qui paratus sit et mittatur ad Syum, semper ad requisitionem illorum de Syo; et per ipsos de Syo sibi respondebitur integre de precio dicti biscoti ad voluntatem suam.

Et quando in Syo fueritis, cum eis habebitis colloquium de isto facto, et hortabimini eos et tractabitis quod studeant habere dictum biscotum ad tempus quod ordinabitis, et pecuniam mutuent, et omnia faciant oportuna prout ordinabitis et vobis videbitur; de quibus omnibus, ut promptius et efficacius compleantur, nos scribimus illis de Syo per litteras nostras.

Quando autem omnia compleveritis in Syo et Alto loco ut supra, faciendo circa illa per omnia prout vobis presentibus negotiis videbitur oportere; tunc, in nomine Domini, pergatis versus Peyram. Et cum Dominus vos dederit in Constantinopoli, reddita laude domino imperatori, ut moris est, eatis in Peyram; et habita informacione de bono et amoroso statu domini imperatoris cum nostris, acceditis ad ipsum una cum potestate Peyre et aliis, prout vobis videbitur. Et cum fueritis in conspectu suo, vos illum reverenter salutabitis parte nostra, et sibi recomendando nos, commune et ianuenses omnes, et offerendo ad omnes honores suos, regratiabimini ei quantum melius et curialius scietis parte nostra et communis de optima, fideli, paterna et constanti voluntate et dilectione, quam cum opere ostendit versus nos et commune et devotos atque

fideles filios suos ianuenses, et quam etiam demonstrarunt omnes greci sui in presenti nostra questione venetorum, de quo sibi perpetuo reddimur obligatos debitores ad omnes honores et augmentum sui sancti imperii, dicendo circa hoc omnia curialia verba prout videbitis convenire excellentie sue, etiam regratiando sibi parte nostra de relatione quam nobis sui parte fecerunt Lanzalotus de Castro et socii, ambassatores nostri transmissi ad ipsum, verbis curialibus et bene convenientibus ut diximus excellentie sue. Circa reverentiam ipsius omnia facietis que noveritis oportuna.

Predictis igitur sic factis atque completis, cum fueritis in Peyra, ubi habetis moram facere ad exequenda que vobis circa officium vestrum commissa sunt, volumus quod vos primo eligatis consiliarios octo ex mellioribus et prudentioribus civibus Janue et burgensibus Peyre, quibus pro eorum salario detis pro singulo annuatim perperos centum, et ex eis duos constituatis massarios pro tribus mensibus successive, etiam et vobis capiatis unum bonum, legalem et sufficientem scribam, cui detis pro eius salario annuatim perperos centum.

Et quia, ut scitis, inter alia que nobis ad guerram necessaria sunt, principaliter est moneta, volumus quod in Peyra habere studeatis sollicite pecuniam cum consilio vestro et aliis bonis viris, per infrascriptas impositiones et per alium quemcumque modum prout vobis et predictis melius et utilius videbitur expedire.

Primo et ante omnia, volumus et consulimus quod tollantur et removeantur duo pro centum de exitu impositionis propter guerram grecorum.

Item dimidium pro centum pro guerra de Caffa etiam tollatur.

Et illis duobus et dimidio pro centum sic ammotis et sublatis, loco eorum volumus quod imponatis, ex potestate et baylia vobis concessa, unum pro centum de introytu et exitu omnium mercium cuiuscumque condicionis existant; et duret impositio talis usque ad finitam guerram.

Volumus etiam quod censarie de Peyra, imposite per Officium mercancie Peyre, duplicentur et sint duplicate; et de eis sic duplicatis per vos, nomine communis, accipiantur quinque octave partes,

videlicet de karatis octo karatos quinque. Residuum vero sit censariorum.

Et ad hoc, ne fraus committi possit in hoc, et predicta firmiter observentur, volumus ordinatis quod censarius quilibet teneatur, debito sacramenti et penis infrascriptis, dare in scriptis scribe vestro, qui hoc habebit secretum, infra tres dies, omne mercatum quod fecerit. Quod si aliquis censarius deliquerit seu contrafecerit, removeatur ab officio censarie per annum unum, et ultra per vos condempnetur in quinque pro centum precii seu valoris mercium venditarum. Et mercatum aliquod, quod sic scriptum non fuerit per scribam vestrum infra tempus ut supra, nullo modo valeat nec teneat.

Si vero talis censarius remotus ab officio ut supra redierit ad faciendum, seu ausus fuerit facere, aliquod mercatum eo tempore quo sic remotus fuerit, tunc per vos ille talis mittatur in exilium extra Peyram pro annis quinque et extra totum imperium Romanie.

Et si forte per aliquem mercatorem vel aliam personam, que non fuerit censarius, fiet aliquod mercatum, tunc pro tali mercato capiatur ab emptoribus et venditore prout si tale mercatum factum fuisset per censarium. Et si talis persona, que fuerit media allicuius talis mercati, illud scribi non fecerit infra tempus per scribam vestrum ut supra, condempnetur per vos tanquam si foret censarius in decem pro centum valoris mercium sic venditarum seu emptarum.

Volumus etiam quod de quocumque mercato quomodocumque fiat, vel cum censario seu medio vel sine, capiatur pro parte communis pars predicta ut dictum est supra; et si quis contrafecerit ut dictum est, condempnetur in decem pro centum.

Qui vero accusabit mercatorem aliquem seu censarium contrafacientem ut supra, teneatur secretus, et habeat terciam partem condempnacionis.

Volumus autem quod ordo predictus de censariis duret usque ad finem guerre presentis.

Item volumus quod, cum supradicto vestro consilio, et aliis prout vobis videbitur, provideatis et ordinatis quod fiat in Peyra impositio per modum spendei annuatim usque ad guerram finitam super

possessionibus et terraticis tantum que sunt in Peysa et extra, que tamen ianuensium sint, de ipperperorum octo millibus in decem millia.

Quando vero dicta talis impositio nimium gravaret seu esset molesta hominibus dicti loci, et plus essent contenti quod cum voluntate domini imperatoris imponeretur tolta super vino quod venderetur in Spiga et Galata et intra Peyram, credimus quod posset imponi super vino quod ibi venderetur ad minutum et colligi circha karatos tres pro qualibet metreta, vel totidem pro quolibet ipperpero prout melius vobis videretur.

Et tunc quando de hoc magis essent contenti, quia hoc fieri non posset ut supra nisi de voluntate dicti domini imperatoris, oporteret haberi cum ipso domino imperatore ad complendum hoc sapiens et secretus modus. Et si oporteret, et aliter fieri non posset, quod de tali impositione fienda darentur ipsi domino imperatori ipperperos mille usque in duo millia annuatim, donec staret impositio talis, si vobis hoc bonum videbitur et utile pro communi, de hoc contenti essemus et bonum nobis esse videretur, quia nobis videtur quod tali modo exigere posset annuatim bona quantitas.

Et quia oportet quod de dictis duabus impositionibus, vel super possessionibus vel super vino ut supra, una omnino fiat, contenti sumus quod elligatis illam et imponatis cum consilio et consensu predictorum ut supra, et que vobis melior et utilior videbitur et de qua melius contenti fuerint habitantes ibidem.

Item quia, sicut vos informavimus, illi de uno pro centum perdentium Gazarie se convenerunt nobiscum quod de toto eo quod colligetur exinde contribuatur et detur ad guerram nostram quarta pars, volumus quod dictam quartam exigatis et capiat a collectoribus dicti introytus.

Quia vero supra diximus quod tollantur duo pro centum exitus impositionis ad satisfactionem mutui guerre grecorum, volumus quod de uno pro centum imponendo per vos ut supra super introytu et exitu dentur et solvantur recipere debentibus pro dicto mutuo annuatim, usque ad satisfactionem dicti mutui, ipperperi quinque millia; quos ipperperos quinque millia pro rata sibi dividant inter eos.

Item quia, ut nobis relatum est, illi karati de Peyra qui sunt assignati custodie et gubernationi Peyre et alii introytus ipsius loci non sufficiunt ad expensam dicte gubernacionis, contenti sumus quod per vos super hoc provideatur, et si necessarium fuerit per vos detur illis quibus commissa sunt illa, seu qui presunt talibus, de impositionibus per vos ut supra fiendis, facta primo diligenter ratione de introytu et exitu eorum, usque in ipperperos quatuor millia vel minus annuatim, intelligendo quod in vos veniant omnes introytus, vel quod de omnibus introytibus Peyre quibuscumque sint faciatis fieri exitus et expensas, et quod defficiet suppleatis usque in dictam quantitatem ut supra.

Item contenti sumus et volumus quod de predictis impositionibus per vos sic fiendis ut supra capiatis, pro salario vestro et expensis omnibus vestris, ipperperos mille quadringentos annuatim.

Item volumus quod de ipsis impositionibus detis et solvatis ad construcionem et reparacionem murorum Peyre ipperperos duo millia annuatim, aliis omnibus introytibus compensatis cum expensis ut supra, ita quod solum ipperperos duo millia capiant et non plures.

Item quia supra diximus et volumus quod tollatur illud dimidium pro centum impositionis pro guerra Caffè, et scimus quod fuit venditum, ne auferatur ab ipsius emptoribus indebite quod est suum, contenti sumus et volumus quod de dicto uno pro centum imponendo per vos ut supra in kalendis madii, vel quam cicius fueritis ibi, de pecunia prima que exigetur exinde solvatis et satisfaciatis dictis emptoribus dimidii predicti illud quod de eo restabunt ad habendum.

Quando vero omnia ut supra cum Dei auxilio compleveritis in Peyra, tunc volumus quod dimissis ibi vestris supradictis consiliariis ad exequenda que per vos fuerint ordinata, vos transferatis, in Dei nomine, ad Caffam ad infrascripta complendum.

Sed antequam separetis de Peyra pro eundo in Caffa, volumus quod colloquium et avisionem habeatis in Peyra cum mercatoribus illis, prout vobis videbitur, que et quales merces esse poterunt in Caffa; et habita tali informacione de mercibus, tunc cum consilio vestro scribatis illis de Caffa quod illud quod est ibi de predis

venetorum, quod pertinet et est communis, implicetur per illos existentes ibi de quibus vobis melius videbitur, et quibus super hoc scribetis et mittatis in Peyra. Etiam tunc scribatis illis de Caffa ad provisionem suam, ut possint in Peyram mittere merces suas, quod passagium venturum non debet transire ultra Peyram.

Quando vero vos Dominus dederit in Caffa, diligentem inquisitionem faciatis, omnibus viis et modis oportunis, de omnibus mercibus, rebus atque pecunia communis que processerunt de prediis venetorum factis ibi; quia nobis relatum est quod de rebus illis mala et pessima custodia et ratio facta est communi, quod nullo modo volumus tollerari, licet scriptum sit nobis per consulem quod sunt ibi sommi tria millia et plus processu de rebus predictis, qui sunt communis, et de quibus expectant facere mandatum nostrum; sed non veniunt ad debitam summam, quia, ut diximus, relatum est nobis quod multum plus debet esse ibi.

Etiam cum fueritis ibi studeatis elligere unum bonum et probum virum mercatorem, qui ibi post recessum vestrum remaneat loco vestri, cum quo elligatis quatuor bonos consiliarios suos ex melioribus qui fuerint ibi. Cum quibus quinque sic ellectis tantum quantum steteritis ibi consilium habeatis, et faciatis de infrascriptis prout vobis videbitur ordinandum.

Primo provideatis, prout melius vobis videbitur providendum, super terraticis communis que sunt ibi; de quibus avisamus quod extrahantur asperi LXXII millia in LXXVI millia, qui sunt summi sexcenti vel plures.

Item super duobus pro miliario, qui colliguntur in Caffa intrando et exeundo.

Et quia, ut superius diximus, moderno tempore habere pecuniam nos oportet, volumus et expedit quod, sicut diximus in Peyra, imponatur ibi unum pro centum sicut in Peyra, et tunc tollantur et cessent duo pro miliario ut supra: ex quo avisamus et credimus procedent et extrahentur annuatim summi octingenti vel plures.

Item quia de fine guerre presentis et victoria quam, Domino concedente, cito speramus habere, locus ille de Caffa et habitantes ibi inter alia loca et alios ianuenses debent plus utilitatis accipere sicut notum est; bonum est et volumus quod studeatis sollicite ibi

ordinare aliquam impositionem per modum spendei, vel aliter ut vobis videbitur, vel pro domo vel capite vel pro igne vel pro here, vel per alium modum habiliorem et utiliorem; ex qua impositione commode et apte procedere poterint ad minus sommi CCC in anno usque in D, vel faciliter plus, si habeatur in hoc bonus modus ut speramus quod habebitis.

Item quia, sicut scitis ut credimus, tempore guerre de Caffa facta fuit impositio super vino quod nascitur in Gotia et defertur in Caffa de asperis decem pro bote, ex quo tunc in uno anno collectum fuit asperos viginti sex millia vel plus, qui essent summi ducenti vel plures, volumus quod similiter provideatis super impositione fienda in vino quod defertur de partibus Turchie et Sava-stopoli in dictum locum.

Item quia, ut scitis, in burgis de Caffa habitat magna gens, tam christiani quam alii, qui de bono Caffe maximam utilitatem et fructum capiunt, bonum est quod habeatis super eis provisionem ut ab eis possimus aliquid utilitatis capere ad guerram presentem, quia sicut scitis ex magna multitudine debetur procedere utilitas magna.

Item volumus quod provideatis in Caffa super duplicando censarias et de eis accipiendo aliquam partem pro communi, prout supra diximus de illis de Peyra, vel alium utiliorem modum; et avisamus quod ex ipsis procedere poterunt sommi ducenti vel plures, secundum bonum et sapientem modum vestrum.

Item provideatis super pondere auri, condempnacionibus, capitibus et aliis omnibus que tangunt et pertinent ad commune, et illa trahatis plus quam poteritis ad utilitatem communis.

Item colligitur in Caffa quedam impositio pro capitibus sarracenorum et aliorum navigantium in lignis nostris et navigiis, de quibus procedent ut credimus annuatim summi duo millia quingenti vel plures. Et quia istud est magnum quid, super hoc solcite et caute provideatis prout vobis et consilio vestro quod habebitis ibi videbitur, et de discretionibus vestrum speratur.

Et provideatis solcite quod dicti sarraceni vadant in lignis nostris, et quod de ipsis percipiatur quod debet, et non in aliquo defraudetur collecta per patronos vel alios, et quod nullus possit

facere dictum traficum nisi de Caffa, nec possint venientes de Turchia cum navigiis sarracenos vel alios facientes dictum traficum portare vel onerare seu ellevare.

Item quia in Symisso colligitur quoddam dricum de asperis decem vel pluribus pro salma, de rauba que illuc venit de Turchia etiam et ibi multi ianuenses sunt, scribatis de Peyra et de Caffa consuli nostro in dicto loco quod omnis moneta que esset ibi de communi veniat in vos, et quod vobis conferant illud iuvamentum quod poterunt annuatim, narrando et dando sibi exemplum de hiis que fiunt in civitate et aliis locis nostris; et eos omni modo hortemini ad contribuendum ad guerram, quia de fructu pacis capient sicut alii omnes.

Et eodem modo scribatis et faciatis de Trapesonda, de Altoloco, de Rodo et de omnibus aliis locis maris maioris prout vobis videbitur.

Etiam et hoc scribatis in Cipro, ubi audimus quod est moneta de penso, et aliis nostris; et quando scribatis, mercatoribus in genere scribatis, quia ibi non est consulatus ut scitis.

Etiam et pro habendo ut supra monetam et contribuendo ad guerram, scribatis et faciatis in Cembaro, Mahocastro, Vecina et in locis aliis maris maioris ubi ianuenses sint.

De moneta autem ut supra colligenda in Caffa fieri debent infrascripte expense.

Consuli, pro suo salario sive salariis et expensis, dari debent summi ducenti sexaginta Summi CCLX

Stipendiariis communis, in summa, circa summi nonigenti » DCCCC

In expensis accidentalibus avisamus circa summos ducentos quinquaginta » CCL

In reparacione et construcionem murorum et aliis summos ducentos » CC

Consiliariis quatuor ut supra elligendis per vos summi quadraginta » XL

Successori vestro, ponendo vestri loco ut supra, summi viginti » XX

Et quia nescimus firmiter si dicte expense omnes fiant ut supra,

vel si sint necessarie, volumus quod super his provisionem habeatis et minuatis et faciatis pro [ut] conditioni cognoveritis expedire.

Volumus insuper quod ordinatis quod fiat generale et firmum decretum in Peyra quod nullus possit vel audeat apportare seu deferri facere tellas vel pannos tam super aliquo ligno vel navigio forensi, vel aliquo modo expedire vel vendere, sub pena quinquaginta pro centum prout alias factum fuit, facientes dictum decretum publicari quia illud etiam in Janua fecimus publicari. Et facto dicto decreto et publicato, diligentem inquisitionem super hoc faciatis habere et omnes contrafacientes puniatis omnino. Etiam et quicumque censarius mercatum fecerit de tali rauba removeatur et tollatur ab officio censarie, et condempnetur ut vobis videbitur seu aliis loco vestri.

Item volumus quod imponatur et colligatur in Cembaro unum pro centum eo modo quo dictum est in Caffa.

Completis vero supradictis et aliis prout vobis videbitur in Caffa, tunc redire poteritis in Peyra ubi ut diximus habetis exercere officium vestrum.

Archivio di Stato in Genova. — *Materie politiche*, mazzo VIII.